

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN GÖZÜNDEN MEVLÂNA VE MEVLEVÎLİK KÜLTÜRÜ: SELÇUK ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Ahmet TARHAN*
Selman KARADAĞ†

ÖZ

Mevlâna, Mesnevî, Semâ, Mevlevîlik kültürü ve Mevlâna Türbesi gibi kelimeler bu topraklarda asırlardır kendinden söz ettiren kavramlardır. Özellikle geçmişten bu yana bilinirliğini koruyan ve Mevlâna Celâleddîn-i Rûmî ile özdeşleşen Yeşil Türbe, Mesnevî ve Konya tabirleri teknolojik gelişmelerle birlikte insanların daha çok dikkatini çekmiş ve her geçen gün artan sosyal medya ilgisi bu bilinirliğin daha geniş kitlelere yayılmasını sağlamıştır.

Öte yandan Konya’da ve Mevlevîhane bulunan diğer mekânlarda yüzlerce yıldır sürdürülen ve günümüzde kültürün aktarılması adına bir faaliyet ve bir ritüel gibi yürütülen Mevlâna’yı anma faaliyetleri yani Şeb-i Arûs da kültür turizmi adına hem kültürün ayakta kalmasına ve bölgenin kalkınmasına destek olmakta hem de Konya halkını ve yönetimlerini Mevlâna konusunda daha bilinçli olmaya yönlendirmektedir. Bu ilerlemenin bir yönünü de Mevlâna ve Mevlevîlik kültürünün toplumlar ve bilhassa gençler üzerindeki etkisi oluşturmaktadır.

Bu çalışmada, Selçuk Üniversitesi öğrencilerinin Mevlâna ve Mevlevîlik algısına dikkat çekilmiş ve 545 öğrenci üzerinde yapılan alan araştırmasıyla gençlerin bu konudaki duyarlılıkları incelenmiştir. Öğrencilerin Mevlâna, eserleri, Mevlevîlik ve Semâ gibi kavramlara olan ilgileri farklı sorularla

* Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü. Konya / Türkiye. tarhan@selcuk.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4074-1914

† Öğr.Gör.Dr., Selçuk Üniversitesi, Mevlâna Araştırmaları Enstitüsü, Konya / Türkiye. selmankaradag@selcuk.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8732-235X

değerlendirilmiştir. Çalışma, SPSS programı aracılığıyla elde edilen bulgular üzerinden genel bir değerlendirme yapılarak sonlandırılmıştır. Çalışmanın, özellikle Mevlâna ve Mevlevîlik alanında yapılan yeni araştırmalara katkı sunacağı ve ışık tutacağı kanaatindeyiz.

Anahtar Kelimeler: Mevlâna, Semâ, Mevlevîlik, Mevlâna Müzesi, Konya.

Mevlana and Mevlevî Culture from the Perspective of University Students: The Case of Selcuk University

Ahmet TARHAN[‡]
Selman KARADAĞ[§]

Abstract

Concepts such as Mevlâna, the Mesnevî, the Semâ ritual, Mevlevî culture, and the Tomb of Mevlâna have been spoken of on these lands for centuries. In particular, the terms Yeşil Türbe (Green Tomb), Mesnevî, and Konya, which have long maintained their recognition and become identified with Mevlâna Jalâluddîn Rûmî, have attracted even more attention with technological developments. The growing interest on social media has helped this recognition spread to wider audiences day by day.

On the other hand, the Şeb-i Arûs ceremonies—activities held to commemorate Mevlâna, carried out for centuries in Konya and in other places where Mevlevî lodges exist, and practiced today as a means of cultural transmission—contribute both to the preservation of the culture and to the economic development of the region within the scope of cultural tourism. These ceremonies also encourage the people of Konya and local administrators to become more conscious about Mevlâna. One dimension of this development is the impact of Mevlâna and Mevlevî culture on societies, especially on young people.

In this study, the perception of Mevlâna and Mevlevî culture among

[‡] Prof. Dr., Selcuk University, Faculty of Communication, Department of Public Relations and Publicity. Konya / Türkiye.

tarhan@selcuk.edu.tr ORCID: 0000-0003-4074-1914

[§] Lect. Dr., Selcuk University, Mevlana Research Institute, Konya / Türkiye.

selmankaradag@selcuk.edu.tr ORCID: 0000-0001-8732-235X

Selçuk University students is highlighted, and the sensitivities of young people on this subject are examined through field research conducted with 545 students. Students' interest in concepts such as Mevlâna, his works, Mevlevîlik, and the Semâ ritual was evaluated through different questions. The study concludes with a general assessment based on the findings obtained through the SPSS program. It is our belief that this study will contribute to and shed light on new research conducted in the field of Mevlâna and Mevlevî culture.

Keywords: Mevlana, Sema, Mevlevi Order, Mevlana Museum, Konya.

Giriş

Mevlâna Celâleddîn-i Rûmî, bugünkü Afganistan sınırları içerisinde yer alan Belh şehrinde başlayıp Konya'da son bulan hayat serüveninden asırlardır bahsettirmeyi başarmış bir şahsiyettir. Özellikle Anadolu'nun Müslümanlaşması adına önde olan Hacı Bektâş-ı Velî, Ahmed Yesevî, Hacı Bayrâm-ı Velî ve Yunus Emre gibi Anadolu erenlerinin içerisinde yer alan Mevlâna, bölge halkının hem dinitasavvufî hem de sosyo-kültürel birçok toplumsal gelişim ve değişim dinamiklerini de harekete geçiren bir liderdir.

Başka bir ifadeyle İslami bakış açısıyla, kendine has düşünce ve yorum tarzıyla İslam kültür ve medeniyetine bambaşka kapılar aralamayı başaran Mevlâna, sadece Müslüman toplumları değil farklı inanç ve kültürdeki toplumları da etkileyerek, adeta toplumun bütün kesimine mâl olmuş bir kişiliktir (Temizel, 2021, 63-79).

Yaşadığı dönemde hem Anadolu'daki hem de Horasan topraklarındaki savaşlar, baskılar, çevresel faktörler ve buhranlı günler onun ve ailesinin Anadolu topraklarına doğru göç etmesine sebep olmuşsa da Konya'ya yerleştikten sonra aslında onun için çekilen her türlü sıkıntı ve meşakkat yerini selamete ve huzura bırakmıştır. Anadolu Selçuklu Devleti'nin başkenti Konya'ya yerleşen Mevlâna ve ailesinin, Konya halkı ve yönetimi tarafından da sevilmesi ve sayılması onların burada kalmalarının en büyük etkeni olmuştur. Diğer taraftan Anadolu Selçuklu Devleti'nin içerisinde bulunduğu karışık dönemler, Moğol baskıları ve savaşlar nedeniyle sürekli hareket halinde olan Anadolu topraklarına doğru bir beyin göçünün olduğu, âkil

kişilerce buralarda dinî ve kültürel birçok olumlu ilerlemenin de varlığından söz etmek mümkündür.

Anadolu halkına ilk zamanlarda bir dinî lider, sosyal ve kültürel anlamda önemli bir öncü olan Mevlâna'nın hayatının, özellikle Şems-i Tebrîzî ile karşılaşmasının ardından gelişen etkili ve hızlı değişimler nedeniyle farklı bir boyuta evrildiği hem eserlerinden hem de dönemin önemli kaynaklarından görülmektedir. Dolayısıyla Şems, olağanüstü kişiliği ve derin manevi bilgisiyle, Mevlâna'ya manevi yol arkadaşlığı ve sohbet hocalığı yaparak onun asıl hakikate ulaşmasına vesile olmuştur (Gölpınarlı, 1999, 49-103; Lewis, 2007, 177-249).

Tüm insanlığın hâlen onun tüm dünyada derin etkiler bırakan Mesnevî, Dîvân-ı Kebîr, Mektûbât, Fîhi mâfih ve Mecâlis-i Seb'a gibi eserlerinden, düşüncelerinden ve özellikle de Mesnevî'sinden bahsediyor olması, Mevlâna'nın sekiz yüzyıl önce verdiği mesaj ve bilgilerin günümüzde de geçerliliğini koruduğunu göstermektedir. Bu eserlerden olan Mesnevî, hem aslının Farsça olması hem de içerisinde ilmî, edebî, sosyal, kültürel ve dinî - tasavvufî başta olmak üzere bir insan için gerekli hemen hemen her türlü bilgiyi barındırıyor olması hasebiyle eserin anlaşılması ve anlatılması için asırlar boyu farklı boyutlarda ele alınmış, çeviri ve açıklamalarını içeren yüzlerce eser, Mesnevî'den mülhem vücuda getirilmiştir. Böylece Mesnevî'deki anlam derinliği ve Mevlâna'nın anlatmak istedikleri daha fazla kitleye ulaşmıştır. Bilhassa Mevlâna'nın, manâ âlemindeki derinliğini, edebiyattaki bilgisini, mahareti ve inceliğini, düşünce yapısındaki çok yönlülüğü gösteren ve "Nezr-i Mevlâna" olarak bilinen Mesnevî'nin ilk on sekiz beyti için dahi onlarca eser kaleme alınmış ve bütünden hareketle her bir harfi incelenerek bilinmeyen yönleri açıklanmaya çalışılmıştır. Hatta öyle ki Mesnevî, başta Mevlevîler olmak üzere çoğu tasavvuf ve edebiyat erbabının başvurduğu temel kaynaklar arasında yer almış ve birçok tasavvuf ve din kitabının içerisinde Kur'ân ayetleri ve hadislerden sonra Mesnevî beyitlerine yer verilmiştir. Bunu Mevlâna'nın: *"Bizden sonra Mesnevî şeyhlik edecek ve arayanlara doğru yolu gösterecek; onları yönetecek ve onlara önderlik edecektir."* (Sipehsâlâr, 1977, 75) sözü de apaçık ortaya koymaktadır. Ahmed Eflâkî de; *"Bu mânâ [Mesnevî], güneşin doğduğu yerden, battığı yere kadar bütün dünyayı kaplayacak ve iklimlere gidecek-*

tir. Hiçbir mahfil veya meclis olmayacak ki orada bu sözler okunmuş olmasın. Hatta o dereceye kadar ki, mâbetlerde, ze'ok ve safa yerlerinde okunacak, bütün milletler bu sözlerle süslenecek ve onlardan faydalanacaklardır." (Eflâki, 1/407) sözleri ile bu etkiyi asırlar öncesinden adeta haber vermiştir.

Dolayısıyla Mevlâna'nın, yaşadığı dönemde farklı kültür ve inançtaki her topluluk üzerindeki tesiri; eserleri, fikirleri ve düşünceleri ile kendisinden sonra da dünyada yankı bulmuş ve hızla yayılmıştır. Kendisinden sonra sürdürülmesi gereken Mevlâna fikir ve düşüncesi, bu etkinin odak noktası olan Mevlevîlik kültürünün ön plana çıkması ve sistemleşerek günümüze kadar varlığını sürdürmesiyle mevcut hâlini almıştır.

Mevlevîlik, Mevlâna'nın oğlu Sultan Veled ve onun etrafındaki-ler tarafından belli bir kalıba sokulmuş ve kurumsal kimliğe bürünerek asırlar boyu insanların manevi yolculuklarında bir aracı kurum olmuştur. Toplumların, Müslüman olarak hayatlarını en iyi ve en güzel şekilde sürdürmeleri, kendilerini tanıyıp keşfetmeleri ve nefis terbiyesiyle yetişmelerini sağlayan bu kültür ve oluşum, tüm dünyada açılan 150'ye yakın Mevlevîhane ile diğer tarikat ve topluluklar gibi insan yetiştirme üzerine bir ekol olmuştur da denebilir (Özönder, 2004, 69-79).

Türk edebiyatının, sanatının, mûsikîsinin ve tarihinin önemli eserlerinin çıktığı bu kurumlarda yetişen onlarca hattat, edîb, müverrih, şair, mütercim, şarih, mûsikîşinas, ressam ve nakkaş günümüzde de hâlen yaşayan önemli üstatların menbaı olmayı başarmıştır.

Diğer bir ifadeyle Mevlevîhaneler, Konya merkezli Türkiye'nin dört bir tarafından, dünyanın Macaristan, Yunanistan, Sırbistan, Bulgaristan, Makedonya, Arnavutluk, Bosna-Hersek; Kıbrıs, Suriye, Mısır, Lübnan, Suudi Arabistan ve Irak gibi birçok ülke ve bölgesinde binlerce önemli şahsiyet yetiştiren eğitim kurumudur. Burarlardan yayılan kültür ve eserler ile Amerika, Hollanda, İngiltere Avustralya'ya ve Japonya gibi birçok ülkede de Mevlâna'nın düşünce sistemi hâlen en etkili şekilde varlığını sürdürmektedir.

Günümüzde buralarda bulunan yapıların aslından çok uzak olmasa da görevlerini yerine getirdiği söylenebilir. Zira bu Mevlevîhanelerin bir kısmı cami olarak ibadet maksatlı kullanılırken, bir kısmı içerisinde farklı etkinlik ve aktivitelerin olduğu kültür ve sanatın merkezleri hâlinedir. Kimi müze olarak halkın bilgi ve kültürüne katkı sunarken kimisi de eğitim yuvası olarak öğrenci merkezli faaliyet sürdürmektedir. Mevcut konumunda olmadığı veya yerinde başka yapıların olduğu belirlenen Mevlevîhaneler içinse her geçen gün artan ilgi ve alakaya dayalı olarak önemli adım ve girişimlerde bulunularak Mevlevîhanenin yeniden açılması veya bakımının yapılması sağlanmaktadır. Kasımpaşa Mevlevîhanesi, Çankırı Taş Mescit içerisindeki Mevlevîhane, Bursa Mevlevîhanesi, Antalya Mevlevîhanesi, KKTC Mevlevî Müzesi, Bosna-Hersek Saraybosna Mevlevîhanesi yeniden açılan veya restore edilen Mevlevîhanelerden bazılarıdır.

Mevlevîhanelerin en önemlisi ve merkezi yani âsitâne olarak bilinen Mevlâna Dergâhı (Müzesi), günümüzde içerisinde farklı yapıları da barındırması yönüyle hem müze hem ibadethâne hem toplantı yeri olarak kullanılmaktadır. Hatta özel günlerde belli yerlerinde (Semâhâne ve Gül Bahçesi'nde) Âyîn-i Şerîf (Semâ) da icra edilmektedir.

Mevlevîhanelerde yetişen ve oralarda halka hizmet Hakk'a hizmettir mantığıyla yaşayan binlerce Mevlâna muhibbi, can, derviş ve dede hem kültürün hakkıyla yaşatılması hem de Allah'ın rızasının kazanılması adına nefsin terbiye ile ömrünü geçirmiştir. Mevlevîliğin temel prensipleri arasında yer alan on sekiz değişik görev ile matbahta başlayan ve bir anlamda "çile çıkarmak"la devam eden bu yolculukta birey, nefsin tezkiyesi ve kalbin tasfiyesi ile kendini baş başa bırakmış ve en üstünden en altına kadar her türlü hizmeti başarıyla geçmek için adeta kendinden geçmiştir (Meyerovitch, 1999, 103).

Farklı tarikatlarda da rastlanılan halvet veya çile, Mevlevîlik yolunun da belli aşamalarında olmuştur. Asırlar boyu tatbik edilen çile; az konuşma, az yeme, az uyuma, dünya nimet ve işlerinden mümkün olduğunca uzaklaşma, sürekli Cenab-ı Hakk'ı düşünme ve zikretme, Kur'ân-ı Kerim okuma, namaz kılma ve vakti dua et-

mekle geçirmek şeklindedir. Mevlevîlikte ise “bin bir gün süreyle belli bir esasa dayalı olarak -Mevlevîler arasında özel bir anlamı olan on sekiz sayısı mucibince- on sekiz hizmeti Mevlevîhaneden hiçbir yere ayrılmamak suretiyle yerine getirmekle uygulanır. Dolayısıyla Mevlevîlikteki çile dönemi esasında bir hizmet sürecidir.

Her şeyin bir usulü, adabı, kuralı ve yöntemi olan, Mevlâna’nın kendisinden sonra ortaya çıkan ve yüzlerce yıl sürdürülen Mevlevîlik Kültürü, Mevlevî Mûsikîsi, Mevlevî Edebiyatı ve Mesnevî Okulları (Dârü’l-Mesnevî) gibi kurum ve kavramların içerisindeki bir diğer önemli unsur ise Semâ yani Mevlevîlerce bilinen adıyla Mukâbele-i Şerîf veya Âyîn-i Şerîf’tir. Dinlemek, işitmek ve kulak vermek gibi kelime anlamları olan Semâ’nın terim anlamı ise mûsikî veya benzer seslerden oluşan nağmelerle kendinden geçip cezbe hâlinde Allah’ı anma ve onu çokça zikretmektir. Mevlâna’dan önce de görülen bu zikir hâlinin günümüzdeki şekli, Mevlâna’dan sonra geliştirilen ve belli bir törenle yapılan Semâ’dır (Küçük, 2006, 7/51).

Sultan Veled ve dostları ile geliştirilen, sistematik bir şekle bürünen Semâ’da dört bölüm vardır. Methiye, Na’t ve Sultan Veled Devri isimli giriş bölümlerinin ardından şeriat mertebesi olan ve semazenin kendi kulluğu ile Allah’ı düşündüğü ilk selam icra edilir. Tasavvufun tarikat mertebesi olan ve semazenin Allah’ın varlığına, birliğine ve yarattıklarına hayran olmasını ifade eden ikinci selamda artık semazen kendinden geçmeye başlamıştır. Üçüncü selamla birlikte semazen tamamen cezbe hâline bürünmüş ve İslam tasavvufunda “Fenâfillâh” olarak bilinen Sevgili’de yok olma aşamasına geçmiştir. Dördüncü selam ise artık semazenin yolculuğunun tamamlandığı ve kulluğunun bilinciyle özüne geri döndüğü marifet mertebesidir.

Kur’ân tilaveti ve dua ile son bulan Âyîn-i Şerîf’in icrasında gözle görülen manevi iklim ve görülmeyen iç âlemindeki mânâlar dışında bazı sembol ve kavramlar da bulunmaktadır. Yürüyen bir ölü misali dervişin başındaki sikkesi onun mezar taşını, tennuresi kefenini ve hırkası da kabrini temsil etmektedir. Semâhâne’yi ortadan bölen “Hatt-ı İstivâ” denilen manevi çizgi, görünen âlem ile görünmeyen mânâ âlemine işaretir. Kudümün ilk vuruşu “Ol” emrinin hatıra getirilmesini, neyin üflemesi ise İsrail’in sûra üflemesini vur-

gular. Semazenlerin ayağa kalkışlarındaki yere ellerini vurması da kabirden kalkmanın sembolüdür. Sultan Veled Devri'ni oluşturan üç tur ise ilme'l yakîn, ayn'e'l yakîn ve hakka'l yakîn olan bilme, görme ve olma derecelerini anlatır. Dört selam ise tasavvufun şeriat, tarikat, hakikat ve marifet basamaklarını anlatır (Gölpınarlı, 2006, 121).

Buraya kadar anlatılanlar ışığında, Cumhuriyet'in ilanı sonrası bir dönem kısıtlamalar yaşasa da günümüzde de hâlen sürdürülen ve Mevlâna İhtifalleri, Mevlâna'yı Anma Törenleri ve Şeb-i Arûs gibi adlarla yapılan Semâ ritüelleri ve Mevlâna'yı anma faaliyetleri bilhassa Konya ve Konyalının yaklaşık yüz yıldır ön planda tuttuğu bir alandır.

Dolayısıyla on yıllardır Mevlâna faaliyetlerinin Konya'da yapıyor olması hem Konya halkının hem de Anadolu Selçuklu Devleti'ne payitahtlık yapmış kadim bir şehrin vizyonu için önem arz etmektedir. Ayrıca Konyalı olmayıp da bir vesile ile Konya'ya yolu düşenler için ve son dönemlerde artan teknolojik gelişmelere dayalı olarak dijital mecra üzerinden de Mevlâna ve Konya'nın öneminin ne şekilde olduğunun bilinmesi ve atılacak adımların bu minvalde atılmasının gerekliliği de bir o kadar elzem olmuştur.

Bu çerçevede Mevlâna ve Mevlevîlik algısına yönelik literatürdeki çalışmalar incelendiğinde; bazı araştırmaların Mevlâna'ya ilişkin yazılmış eserlerin kritiği (Arslan, 2018) ve üniversite öğrencilerinin Mevlâna'ya yazdıkları mektupların içerik analizine (Doğan, 2022) yer verdikleri görülmektedir.

Araştırmaların bir bölümünün inanç turizmi ve şehir pazarlaması bağlamında ele alındığı (Yarar, 2010; Kervankıran ve Eryılmaz, 2017; Güneş ve arkadaşları, 2019) bir kısım araştırmanın ise Mevlâna'nın kültürel bir değer olarak tanıtımına (Tanyıldızı, 2011) odaklandığı görülmektedir. Bu alanda yapılan bazı araştırmalarda ise Mevlâna Müzesi üzerinden kent imajı algısındaki rolü (Koçyiğit ve Diker, 2021) tartışılmaktadır.

Öte yandan alana eleştirel bir bakış açısı getirmeyi amaçlayan çalışmalar da bulunmaktadır (Tarhan, 2007; Kayalı, 2020; Tarhan ve Gürbüz, 2021; Şardağ ve Kervankıran, 2022). Bu eserlere bakıldığın-

da Mevlevîlik kültürünün kültür endüstrisi bağlamında nasıl tüketilebilir meta haline dönüştürüldüğü ve Mevlâna Müzesi ve çevresindeki mekânların çekim merkezi hâline dönüştürülerek kapitalizme nasıl hizmet ettiği konuları eleştirel bakış açısıyla değerlendirilmektedir.

Bunların yanında Mevlâna'nın nasıl algılandığına ilişkin doğrudan alan araştırması içeren çalışmaların (Çiftçi, 2015; Karcı, 2023) sınırlı olduğu ve bu çalışmaların ise üniversite öğrencilerine odaklandığı dikkat çekmektedir.

Karcı (2023), Medipol Üniversitesi'nde 1. Sınıfta okuyan 229 lisans ve ön lisans öğrencilerine yönelik henüz Mevlâna farkındalığı ve eğitimlerine katılmamış öğrencilerin algılarının ve düşüncelerinin ne olduğunu belirlemek amacıyla alan araştırması gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda katılımcıların büyük bir bölümünün Mevlâna'ya ve değerlerine karşı farkındalık sahibi olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerden yarısından çoğunun Mevlâna'yı hoşgörü ile özdeşleştirdikleri; kız öğrencilerin sevgi değeri üzerine odaklanırken, erkek öğrencilerin ise birlik-beraberlik değerleri üzerinde durdukları belirlenmiştir.

Çiftçi (2015), Mevlâna'nın ve Mevlevîliğin bir grup üniversite öğrencisi tarafından ne ölçüde tanındığını ve öğrencilerin bu konularda taşıdıkları kanaatlerin belirlenerek tanıma ile kanaatler arasındaki ilişkilerin tespitini belirleyebilmek için Türkçe Eğitimi, Türk Dili ve Edebiyatı, Sınıf Öğretmenliği ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümlerinde öğrenim gören 497 öğrenciyi kapsayan bir araştırma yapmıştır. Araştırma sonucunda; öğrencilerin Mevlâna hakkında yeteri kadar biyografik bilgiye sahip olmadıkları gözlenmiştir. Ayrıca Mevlâna'yı yeteri kadar tanımayan öğrencilerin Mevlâna hakkındaki olumlu düşüncelere yüksek oranda katıldıkları gözlenmiştir. Yine cinsiyetler arasında anlamlı bir bulgu farklılığına da rastlanmamıştır.

Bu kadar değerli ve tanınmış bir şahsiyetin farklı kesimlerdeki karşılığının ne olduğunun bilinmesi, özellikle yeni nesil üzerinde nasıl bir etki bıraktığının görülmesi, Mevlâna'nın eserlerine, düşünce ve fikirlerine karşı bakış açılarının ne olduğu, Mevlâna ve Mevlevîlik hakkında en çok hangi kaynaklardan bilgi aldıklarının gö-

rülmesi gibi somut verilerin elde edilmesi için son yıllarda yapılan bu alan araştırmalarına bir ilave olması ve yeni yapılacak incelemelere katkı sunması adına üniversite öğrencilerine yönelik yapılan bu alan araştırması ile son dönemde üniversite gençliğinin Mevlâna ve Mevlevîlik hakkındaki temel düşünceleri ortaya çıkarılmaya çalışılacaktır.

Ayrıca araştırma, sadece yaşadığı dönemde değil sonrasında da insanlık üzerinde derin izler bırakan Mevlâna'nın ve Mevlevîlik kültürünün nasıl algılandığına odaklanmaktadır. Öyle ki Mevlâna'nın yaşadığı döneme ilişkin edinilen bilgiler, günümüze kadar ulaşan yazılı eserleri, gerçekleştirilen Şeb-i Arûs etkinlikleri, yazılı, görsel, işitsel ve sosyal medyadaki çeşitli paylaşımların tümü bu algıların şekillenmesinde etkili olabilmektedir. Bunlar arasında hangisinin günümüzde daha etkili olduğu, Selçuk Üniversitesi öğrencilerinin Konya'da ne kadar süreyle ikamet ettikleri, Mevlâna Müzesi'ni ziyaret edip etmedikleri ve Semâ Âyini'ne katılıp katılmadıkları da sorgulanacak, buradan hareketle Mevlâna ve Mevlevîlik kültürüne yönelik algı ve düşüncelerinde farklılaşma olup olmadığı sorularına cevap aranacaktır.

Metodoloji

Araştırmanın Uygulanması ve Örneklem

Üniversite öğrencilerinin Mevlâna ve Mevlevîlik kültürüne ilişkin bilgi düzeyleri, bu kültürel değerlerle ilgili en çok hangi kaynaktan bilgiye ulaştıkları, Mevlâna müzesini ziyaret edip etmedikleri, Semâ Âyini'ne katılıp katılmadıkları, Mevlâna'ya ilişkin algı ve tutumları ile Mevlevîlik kültürüne ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Yerleşkesi'nde gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın evrenini Selçuk Üniversitesi'nde aktif olarak eğitim alan 66.771 üniversite öğrencisi oluştururken (<https://istatistik.yok.gov.tr/>, 2025); örneklemi ise Alaeddin Keykubat Yerleşkesi'nde farklı fakültelerde eğitim gören 545 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır.

Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Bilimsel Etik Değerlendirme Kurulu'nun 26.09.2025 tarihli E-1087639 sayılı iznine dayanarak

gerçekleştirilen yüzyüze görüşme yöntemiyle eğitim verilmiş anketörler aracılığıyla 26 Eylül 2025 - 30 Ekim 2025 tarihleri arasında uygulanmıştır.

Araştırma ile cevabı aranan başlıca sorular şunlardır:

1. Üniversite Öğrencilerinin Mevlâna'nın hayatıyla ilgili bilgi düzeyleri nedir?
2. Üniversite Öğrencilerinin Mevlâna'nın değerleri / mesajlarına yönelik tutumları nedir?
3. Üniversite Öğrencilerinin Mevlevîlik kültürüne ilişkin bilgi düzeyleri nedir?
4. Üniversite Öğrencileri Mevlâna ile ilgili bilgileri hangi araçlardan almaktadırlar?
5. Üniversite Öğrencilerinin Mevlâna ve Mevlevîlik kültürüne ilişkin algıları nasıldır?
6. Konya'da ikamet edenler ile eğitim amacıyla Konya'ya gelenler arasında Mevlâna ve Mevlevîlik kültürüne yönelik algılarında bir farklılaşma var mıdır?

Araştırma, üniversite öğrencilerinin Mevlâna ve Mevlevîlik kültürüne ilişkin bilgi düzeyleri, bu bilgilere hangi kaynaklardan ulaştıkları, Mevlâna ve Mevlevîlik kültürüne ilişkin algı ve değer yargılarını belirlemekle ve Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Yerleşkesi'nde eğitim gören üniversite öğrencileri ile sınırlıdır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan ölçekte, Çiftçi (2015)'nin "Bir Grup Üniversite Öğrencisinin Mevlâna'yı Tanıma Düzeyleri ve Mevlâna Hakkındaki Görüşleri" ve Karcı (2023)'nin "Gençlerde Mevlâna Farkındalığı Üzerine Bir Saha Araştırması: Ankara Medipol Üniversitesi Örneği" çalışmalarından yararlanılmıştır. Bununla birlikte araştırmada ölçümlemesi hedeflenen veriler doğrultusunda Mevlâna Araştırmaları Enstitüsü'nün akademik birim yöneticilerinin katkılarıyla anket formuna son şekli verilmiştir.

Anket formu katılımcılara yöneltmek üzere sosyo-demografik sorularla başlatılmış, Mevlâna ve Mevlevîlik kültürü ile ilgili bilgi

düzeyleri, Mevlâna müzesini ziyaret edip etmedikleri ve Semâ Âyini'ne katılıp katılmadıkları ve Mevlevîlik ve Semâ Âyini'nin korunmasında en öncelikli olarak hangi kurumu gördüklerine ilişkin sorularla sürdürülmüştür. Katılımcıların Mevlâna ile ilgili görüşlerini belirlemeye yönelik 12 sorudan oluşan bölüm ise 5'li Likert tipi (5=Tamamen Katılıyorum, 4=Katılıyorum, 3=Kararsızım, 2=Katılmıyorum ve 1=Hiç Katılmıyorum) ile ölçeklendirilmiştir. Üniversite öğrencilerine Mevlevîlik kültürüne ilişkin düşünceleri de yöneltilen 9 soru ile ölçümlenmek istenmiş ve yine 5'li Likert tipi (5=Tamamen Katılıyorum, 4=Katılıyorum, 3=Kararsızım, 2=Katılmıyorum ve 1=Hiç Katılmıyorum) ile ölçeklendirilmektedir.

Araştırma sonucunda elde edilen veriler, SPSS programına bilgisayar aracılığıyla aktararak değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde her bir birimin veya birim kümelerinin yinelenmelerinin özetini sunan (Geray, 2004, 72), sayı ve yüzde ile ifade edilen frekans dağılımlarına (Erdoğan, 2003, 276) yer verilmiştir. Ankete katılan üniversite öğrencilerinin sosyo-demografik özelliklerinin ortaya konulmasında frekans dağılımından yararlanılmıştır. Yine analizlerde seriyi temsil etme özelliği taşıyan tek bir sayısal değeri belirleme ve farklı serilerle karşılaştırma yapabilme olanağı sunan (Turanlı ve Güriş, 2000, 56-57) ve tüm değerlerin toplanarak birim sayısına bölünmesiyle hesaplanan aritmetik ortalama (Geray, 2004, 73) gibi temel istatistikî yöntemlerden yararlanılmıştır.

Araştırma tasarımı iki bağımsız grubu karşılaştırmayı amaçlıyorsa, iki gruptan rastlantılı olarak alınmış iki örneğin ortalamalarını karşılaştıran bağımsız grup (independent grup) t-testi kullanılır. Buradaki amaç, grupların herhangi bir özelliğinde benzerlik veya farklılıkları tespit etmektedir (Erdoğan, 2003, 322).

Araştırmada tek yönlü varyans analizinden (ANOVA) de yararlanılmıştır. ANOVA, ikiden fazla grubun ortalaması arasında fark olup olmadığını diğer bir ifadeyle aralarındaki farkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını araştırılması için kullanılır. Tek bir bağımsız değişkenle ölçme yapıldığı için, buna tek faktörlü veya tek yönlü ANOVA adı verilir (Erdoğan, 2003, 329; Turanlı ve Güriş, 2000, 446).

Bulgular

Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyete göre dağılımları değerlendirildiğinde kadınların % 61,1'lik, erkeklerin ise % 38,9'luk bir orana sahip oldukları görülmektedir. Buradan hareketle dengeli bir dağılımın yakalanmaya çalışıldığı fakat kadınların örneklemde ağırlıklı olarak yer aldığı ifade edilebilir.

Üniversite öğrencilerinin yaş dağılımlarına bakıldığında ise % 58,5'inin 18-21 yaş aralığında, % 33,8'inin 22-25 yaş aralığında, % 3,7'sinin 26-29 yaş aralığında ve % 3,1'inin ise 30 ve üzeri yaş grubunda olduğu belirlenmiştir. Bu soruyu 5 katılımcı ise (% 0,9) cevapsız bırakmıştır. Yaş dağılımlarına bakıldığında katılımcıların yarısından fazlasının (319 kişi; % 58,5) 18-21 yaş aralığında olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların doğum yerlerine göre dağılımlarına bakıldığında, 69 farklı ilden üniversite öğrencilerinin ankete katılım sağladıkları görülmektedir. Bunlar arasında en fazla sayı 211 (%38,7) ile Konya ilk sırada yer almaktadır. Konya'yı 50 katılımcı ile (% 9,2) Ankara takip etmekte, üçüncü sırada ise İstanbul yer almaktadır (29 kişi; % 5,3). Üniversite öğrencilerinden 211'i doğum yerini Konya olarak belirtirken (%38,7); doğum yerini Konya dışında bir il olarak ifade eden üniversite öğrencisi ise % 61,3'lük oranla 334 kişidir.

Üniversite öğrencilerinin kaçınıcı sınıfta öğrenim gördüğü de cevabı aranan sorular arasında yer almaktadır. Buna göre, birinci sınıfta 95 kişi (%17,4), ikinci sınıfta 176 kişi (% 32,3), üçüncü sınıfta 152 kişi (%27,9) ve dördüncü sınıfta 119 kişi (%21,9) eğitim ve öğretime devam ettiklerini belirtmiştir. Araştırmaya katılan 3 öğrenci ise (%0,5) bu soruyu cevapsız bırakmıştır. Katılımcıların yarısından fazlası (% 60,2) ikinci ve üçüncü sınıfta yer almaktadır.

Katılımcıların hangi fakültede öğrenim gördükleri de yöneltilen sorular arasında yer almaktadır. Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin 19 farklı fakültede öğrenim gördükleri belirlenmiştir. Katılımcı sayısı bakımından İletişim Fakültesi (49 kişi; % 9) ilk sırada yer alırken, 44 üniversite öğrencisi ile Turizm Fakültesi (% 8,1) ve 41 üniversite öğrencisi ile Sağlık Bilimleri Fakültesi takip etmektedir.

Üniversite öğrencilerinin sosyo-demografik özelliklerine ilişkin son soru ise kaç yıldır Konya’da bulunduklarıyla ilgilidir. Buna göre katılımcıların % 11,6’sı 1 yıldan az, % 18,2’si 1-2 yıl, % 30,3’ü 3-4 yıl ve 39,4’ü ise 5 yıl ve üzeri Konya’da bulunduklarını ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan 3 katılımcı ise bu soruyu cevapsız bırakmıştır. Buradan hareketle 380 katılımcının (% 69,7) üç yıl ve üzerinde Konya’da bulundukları belirlenmiştir.

Mevlâna ve Mevlevîlik Kültürüne İlişkin Genel Değerlendirmeler

Üniversite öğrencilerinin Mevlâna ve Mevlevîlik kültürüne ilişkin bilgi düzeylerinin ne olduğu, hangi kaynaklardan bu bilgilere erişim sağladıkları, Mevlâna müzesine ziyarette bulunup bulunmadıkları, Semâ Âyini’ne katılıp katılmadıkları, Mevlâna’yı nasıl tanıdıkları ve eserlerine ilişkin sorular yöneltilerek bu konulardaki genel kanaatleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Üniversite öğrencilerine “Mevlâna ve Mevlevîlik Kültürüyle ilgili bilginiz var mı?” sorusu yöneltilmiştir. Buna göre, katılımcılardan 256 öğrenci “Biraz” (% 47,0) cevabını verirken, bunu 185 öğrenci ile “Az” (% 33,9) takip etmektedir. Üniversite öğrencilerinin 72’si “Hiç” cevabını verirken (% 13,2); 29 öğrenci ise “Çok” şeklinde yanıtlamıştır (% 5,3). Bu soruyu 3 üniversite öğrenci ise cevapsız bırakmıştır.

Katılımcıların Mevlâna ve Mevlevîlik kültürüyle ilgili daha çok hangi kaynaklardan bilgiye erişim sağladıklarına ilişkin yöneltilen soruda sosyal medya (242 kişi; % 44,4) ilk sırada yer almaktadır. Bunu arkadaş çevresi (68 kişi; % 12,5), aile (67 kişi; % 12,3), televizyon (57 kişi; % 10,5), dergi (40 kişi; % 7,3), gazete (35 kişi; % 6,4) ve kitaplar (5 kişi; % 0,9) takip etmektedir.

Üniversite öğrencilerine Mevlâna müzesini hiç ziyaret edip etmedikleri sorulduğunda; 158 katılımcının üçten fazla (% 29,0), 130 katılımcının bir kez (% 23,9), 125 öğrencinin iki kez (% 22,9), 68 katılımcının üç kez (% 12,5) ve 63 katılımcının ise hiç ziyarette bulunmadığı (% 11,6) belirlenmiştir. Araştırmaya katılan 1 öğrenci ise bu soruyu cevapsız bırakmıştır. Buradan hareketle araştırmaya katılanların büyük bir bölümünün en az bir kez Mevlâna müzesini ziyaret ettiği belirlenmiştir.

Üniversite öğrencilerinin Semâ Âyini'ne hiç katılım sağlayıp sağlamadığına ilişkin soruya verdikleri cevaplar ise şöyledir: Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin % 63,5'i "Hiç" cevabını vermiştir. Bunu %17,8 ile "Bir kez", % 10,6 ile "İki kez", % 4,4 ile "Üç kez" ve % 2,6 ile "Üçten fazla" takip etmektedir. 6 katılımcının cevapsız bıraktığı bu soruda araştırmaya katılanların büyük bir bölümünün (346 kişi; % 63,5) Semâ Âyini'ne hiç katılım sağlamadığı belirlenmiştir.

Bulgularda dikkat çeken nokta üniversite öğrencilerinin büyük bir bölümünün Mevlâna müzesine en az bir kere ziyarette bulunmasına karşın (481 kişi; % 88,4); Semâ Âyini'ne hiç katılım sağlamayanların ise araştırmaya katılanların yarısından fazla olmasıdır (346 kişi; % 63,5).

Katılımcılara Mevlâna'yı hangi yönüyle tanıdıklarına ilişkin bir soru yöneltilmiştir. Üniversite öğrencilerinin % 22,8'i "Çok yönlü bilgi" olarak ifade ederken, % 22,2'si "Din alimi", % 20,2'si "Mutasavvıf" olarak tanıdıklarını belirtmişlerdir. "Hoşgörü" % 13,8 oranında karşılık bulurken, "Şiir-Edebiyat" % 5,5, "Düşünür" % 5,1, "Evrensellik" % 4,8 ve "Şair" ise % 3,7 oranında katılımcılarca karşılık bulmuştur.

Mevlâna'nın en tanınmış eseri hangisidir? sorusuna, üniversite öğrencilerinin 444'ü Mesnevi (% 81,5) cevabını vermiştir. Divan-ı Kebir (37 kişi; % 6,8), Fihi Ma Fih (6; % 1,1) ve Mektubat (1 kişi; % 0,2) olarak tespit edilmiştir. Bu soruyu 57 üniversite öğrencisi cevapsız bırakmıştır (% 10,5). Bulgular Mesnevi'nin en bilinen eseri olduğu sonucuna ulaştırmaktadır.

Mevlevîlik ve Semâ Âyini'nin korunmasında en öncelikli kurumun hangisi olduğuna ilişkin yöneltilen soruya katılımcıların cevaplarının dağılımı şöyledir: Üniversite öğrencilerinin ilk sırada önerdiği kurum Kültür ve Turizm Bakanlığı'dır (174 kişi; % 31,9). Diyanet İşleri Başkanlığı (105 kişi, % 19,3) ikinci sırada yer alırken, Halkın kendisi (96 kişi; % 17,6), Sivil Toplum Kuruluşları (38 kişi, % 7,0), Vakıflar Genel Müdürlüğü (33 kişi; % 6,1), Uluslararası Örgüt ve Kuruluşlar (31 kişi; % 5,7), Üniversite ve Uygulayıcılar ise 20'şer kişi (% 3,7) olarak yer bulmaktadır. Araştırmaya katılan 4 üniversite öğrencisi bu kurumların hepsinin ortak mutabakatla hareket etme-

sini savunurken; 24 öğrenci ise bu soruya cevap vermemiştir.

Mevlâna'ya ve Mevlevîlik Kültürüne İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Mevlâna'ya İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Araştırmaya katılan üniversite öğrencileri açısından Mevlâna'ya ilişkin düşüncelerini belirlemeye yönelik yöneltilen maddelerin ne derecede önemli olduğunu tespit etmek amacıyla aritmetik ortalama ve standart sapmaları alınmıştır.

	N	Min	Max	Ort	Standart Sapma
Konya'yı Türkiye'ye tanıtmaktadır	540	1	5	4,09	1,046
Daha çok Mesnevi ile tanınmaktadır	536	1	5	4,07	,926
İslâmın hoşgörüsünü yansıtmaktadır	536	1	5	4,06	1,021
Fikirleri yüzyıllar sonra bile insanlığa yol göstermektedir	538	1	5	3,89	1,052
Farklı dil, din, mezhep ve milletler tarafından benimsenmektedir	534	1	5	3,86	1,035
Büyük bir hümanisttir	534	1	5	3,71	1,126
Farklı medeniyetleri birleştirici bir rolü vardır	539	1	5	3,70	1,079
Günümüzde yeterince anlaşılamamaktadır	537	1	5	3,55	1,052
Daha çok Semâ ile tanınmaktadır	537	1	5	3,48	1,133
Türkiye'yi dünyaya tanıtmaktadır	535	1	5	3,45	1,201
Popüler kültür tarafından sıklıkla kullanılmaktadır	536	1	5	3,40	1,167
Sosyal medyada paylaşılan sözlerinin büyük bir bölümü çarpıtılmaktadır	538	1	5	3,39	1,111
Valid N (listwise)	504				

Tablo 1. Mevlâna ile İlgili Katılımcıların Düşünceleri

Üniversite öğrencilerinin Mevlâna ile ilgili düşüncelerini belirlemek için yöneltilen maddelere ilişkin en yüksek ortalamayı “Konya'yı Türkiye'ye tanıtmaktadır” (A.O.= 4,09) oluştururken; bunu “Daha çok Mesnevi ile tanınmaktadır” (A.O.= 4,07) ve “İslâmın hoşgörüsünü yansıtmaktadır” (A.O.= 4,06) takip etmektedir. “Türkiye'yi dünyaya tanıtmaktadır” (A.O.= 3,45), “Popüler kültür tarafından sıklıkla kullanılmaktadır” (A.O.= 3,40) ve “Sosyal medyada paylaşılan sözlerinin büyük bir bölümü çarpıtılmaktadır” (A.O.= 3,39) ise diğerlerine oranla daha düşük ortalamaya sahiptir.

Üniversite öğrencilerinin Mevlâna ile ilgili düşüncelerini belirlemek amacıyla 12 maddelik ölçeğin güvenilirlik düzeyi (Cron-

bach's $\alpha = .855$) yüksek bulunmuştur.

Üniversite öğrencilerinin Mevlâna'nın İslâmın hoşgörüsünü yansıttığını, daha çok Mesnevi ile tanındığını ve Konya'yı Türkiye'ye tanıtan bir değer olduğu görüşüne sahip oldukları belirlenmiştir.

Katılımcıların Mevlâna ile ilgili düşünceleri ile ankete katılan üniversite öğrencilerinin ikamet ettikleri şehirler arasındaki ilişkiyi belirleyebilmek için t-testi ve tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır.

Bağımsız örneklem t-testi sonuçları katılımcıların Konya'da ikamet edip etmeme ile Mevlâna'ya ilişkin "Konya'yı Türkiye'ye tanıtmaktadır" görüşlerinin puan indeksi arasında anlamlı bir ilişkinin varlığını ortaya koymaktadır ($t = ,730$; $sd. = 533$; $p < .01$). Konya'da ikamet eden katılımcılar ($A.O. = 4,27$) Konya'da ikamet etmeyen katılımcılara ($A.O. = 3,91$) göre, bu maddeye daha çok katılım yönünde eğilim göstermektedirler.

Bağımsız örneklem t-testi sonuçları katılımcıların Konya'da ikamet edip etmeme ile Mevlâna'ya ilişkin "Türkiye'yi dünyaya tanıtmaktadır" görüşlerinin puan indeksi arasında anlamlı bir ilişkinin varlığını ortaya koymaktadır ($t = 3,37$; $sd. = 533$; $p < .001$). Konya'da ikamet eden katılımcılar ($A.O. = 3,74$) Konya'da ikamet etmeyen katılımcılara ($A.O. = 3,28$) göre, bu maddeye daha çok katılım yönünde eğilim göstermektedirler.

Bağımsız örneklem t-testi sonuçları katılımcıların Konya'da ikamet edip etmeme ile Mevlâna'ya ilişkin "Farklı medeniyetleri birleştirici bir rolü vardır" görüşlerinin puan indeksi arasında anlamlı bir ilişkinin varlığını ortaya koymaktadır ($t = 7,57$; $sd. = 537$; $p < .01$). Konya'da ikamet eden katılımcılar ($A.O. = 3,88$) Konya'da ikamet etmeyen katılımcılara ($A.O. = 3,59$) göre, bu maddeye daha çok katılım yönünde eğilim göstermektedirler.

Bağımsız örneklem t-testi sonuçları katılımcıların Konya'da ikamet edip etmeme ile Mevlâna'ya ilişkin "Fikirleri yüzyıllar sonra bile insanlığa yol göstermektedir" görüşlerinin puan indeksi arasında anlamlı bir ilişkinin varlığını ortaya koymaktadır ($t = 7,57$; $sd. = 536$; $p < .01$). Konya'da ikamet eden katılımcılar ($A.O. = 4,11$) Konya'da ikamet etmeyen katılımcılara ($A.O. = 3,76$) göre, bu maddeye

daha çok katılım yönünde eğilim göstermektedirler.

Bağımsız örneklem t-testi sonuçları katılımcıların Konya’da ikamet edip etmeme ile Mevlâna’ya ilişkin “Daha çok Semâ ile tanınmaktadır” görüşlerinin puan indeksi arasında anlamlı bir ilişkinin varlığını ortaya koymaktadır ($t=,89$; $sd.= 535$; $p< .001$). Konya’da ikamet eden katılımcılar ($A.O.= 3,71$) Konya’da ikamet etmeyen katılımcılara ($A.O.= 3,35$) göre, bu maddeye daha çok katılım yönünde eğilim göstermektedirler.

Bağımsız örneklem t-testi sonuçları katılımcıların Konya’da ikamet edip etmeme ile Mevlâna’ya ilişkin “İslâmın hoşgörüsünü yansıtmaktadır” görüşlerinin puan indeksi arasında anlamlı bir ilişkinin varlığını ortaya koymaktadır ($t=,98$; $sd.= 534$; $p< .05$). Konya’da ikamet eden katılımcılar ($A.O.= 4,18$) Konya’da ikamet etmeyen katılımcılara ($A.O.= 3,99$) göre, bu maddeye daha çok katılım yönünde eğilim göstermektedirler.

Bulgulardan hareketle Konya’da ikamet eden üniversite öğrencileri, farklı şehirlerden Konya’ya yüksek öğrenim amacıyla gelen öğrencilere nazaran Mevlâna ile ilgili görüşlere daha fazla katılım gösterdikleri belirlenmiştir.

Mevlevîlik Kültürüne İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Araştırmaya katılan üniversite öğrencileri açısından Mevlevîlik kültürüne ilişkin düşüncelerini belirlemeye yönelik yöneltilen maddelerin ne derecede önemli olduğunu tespit etmek amacıyla aritmetik ortalama ve standart sapmaları alınmıştır.

	N	Min	Mak	Ort	Standart Sapma
Semazen kıyafetlerinin kendine has anlamları bulunmaktadır	541	1	5	3,88	,979
Mevlevilik ve Semâ Âyini Konya ile sınırlandırılmamalıdır	539	1	5	3,45	1,117
Mevlâna adının ticari işletmelere verilmesi yanlıştır	541	1	5	3,39	1,196
Mevlevilik kültürü aslına uygun olarak yaşatılmaktadır.	539	1	5	3,32	1,046
Semâ en önemli ritüelidir	538	1	5	3,27	1,099
Semâ Âyini Mevlevihane veya hususi mekânlar dışında da yapılabilir.	539	1	5	3,27	1,067

Semâ Âyınınin uygun olmayan mekânlarda icrasına cezai yaptırım uygulanmalıdır	537	1	5	3,18	1,237
Mevleviliğin temel ritüelleri yanlış uygulanmaktadır	539	1	5	3,14	,886
Semâ Âyınınin düğün, kongre ve açılış gibi etkinliklerde yapılması uygundur	535	1	5	2,91	1,248
Valid N (listwise)	526				

Tablo 2. Mevlevîlik Kültürü ile İlgili Katılımcıların Düşünceleri

Üniversite öğrencilerinin Mevlevîlik kültürü ile ilgili düşüncelerini belirlemek için yöneltilen maddelere ilişkin en yüksek ortalamayı “Semazen kıyafetlerinin kendine has anlamları bulunmaktadır” (A.O.= 3,88) oluştururken; bunu “Mevlevîlik ve Semâ Âyini Konya ile sınırlandırılmamalıdır” (A.O.= 3,45) ve “Mevlâna adının ticari işletmelere verilmesi yanlıştır” (A.O.= 3,39) takip etmektedir. “Semâ Âyınınin uygun olmayan mekânlarda icrasına cezai yaptırım uygulanmalıdır” (A.O.= 3,18), “Mevleviliğin temel ritüelleri yanlış uygulanmaktadır” (A.O.= 3,14) ve “Semâ Âyınınin düğün, kongre ve açılış gibi etkinliklerde yapılması uygundur” (A.O.= 2,91) ise diğerlerine oranla daha düşük ortalamaya sahiptir.

Üniversite öğrencilerinin Mevlevîlik kültürü ile ilgili düşüncelerini belirlemek amacıyla 12 maddelik ölçeğin güvenilirlik düzeyi (Cronbach’s α = .786) yüksek bulunmuştur.

Üniversite öğrencilerinin Mevlevîlik kültürüne ilişkin, semazen kıyafetlerinin kendine has anlamları olduğunu, Mevlevîlik ve Semâ Âyini’nin Konya ile sınırlandırılmaması gerektiği ve Mevlâna adının ticari işletmelere verilmesinin yanlışlığına vurgu yaptıkları görülmektedir. Buradan hareketle Mevlevîlik kültürünün kendine özgü birtakım özellikleri olduğuna yönelik yapılan değerlendirme ile birlikte Mevlevîlik ve Semâ Âyini’nin evrenselliğine de işaret edilmektedir. Popüler kültür unsuru olarak Mevlâna isminin ticari işletmelere verilmesine yönelik eleştirileri de önemli bir bulgu olarak dikkat çekmektedir.

Bağımsız örneklem t-testi sonuçları katılımcıların Konya’da ikamet edip etmeme ile Mevlâna’ya ilişkin “Semâ en önemli ritüeldir” görüşlerinin puan indeksi arasında anlamlı bir ilişkinin varlığını ortaya koymaktadır ($t=,009$; $sd.= 536$; $p< .01$). Konya’da ikamet eden katılımcılar (A.O.= 3,47) Konya’da ikamet etmeyen katılımcılara

(A.O.= 3,15) göre, bu maddeye daha çok katılım yönünde eğilim göstermektedirler.

Semâ Âyini'nin Mevlevîlik kültürüne ilişkin çok önemli bir ritüel olduğuna Konya'da ikamet eden üniversite öğrencilerinin eğitim amacıyla Konya'ya gelen öğrencilere nazaran daha fazla katılım sağladıkları görülmektedir.

Katılımcıların Mevlâna ile İlgili Düşüncelerinin Farklı Değişkenlere Göre Dağılımları

Konya'da İkamet Edilen Yıla Göre Dağılım

Üniversite öğrencilerinin Konya'da ikamet ettikleri süre ile Mevlâna ile ilgili düşünceleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır.

Üniversite öğrencilerinin Konya'da ikamet ettikleri süre ile "Günümüzde yeterince anlaşılamamaktadır" düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F=2,89$; $sd.=3$; $p<.05$). Konya'da 5 yıl ve üzeri ikamet eden üniversite öğrencileri (A.O.=3, 43), 1 yıldan az Konya'da ikamet eden öğrencilere (A.O.= 3,39) nazaran Mevlâna ile ilgili olarak "Günümüzde yeterince anlaşılamamaktadır" maddesine daha çok katılım sağlamaktadırlar.

Üniversite öğrencilerinin Konya'da ikamet ettikleri süre ile "Türkiye'yi dünyaya tanıtmaktadır" düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F=4,70$; $sd.=3$; $p<.01$). Konya'da 5 yıl ve üzeri ikamet eden üniversite öğrencileri (A.O.=3, 60), 1 yıldan az Konya'da ikamet eden öğrencilere (A.O.= 2,95) nazaran Mevlâna ile ilgili olarak "Türkiye'yi dünyaya tanıtmaktadır" maddesine daha çok katılım sağlamaktadırlar.

Bulgular değerlendirildiğinde üniversite öğrencilerinin Konya'da ikamet ettikleri yıl arttıkça Mevlâna ile ilgili hususlarda 1 yıldan az süreyle Konya'da yer alan öğrencilere nazaran daha duyarlı bir noktaya geldikleri söylenebilir.

Mevlâna ve Mevlevîlik Kültürü ile İlgili Bilgi Düzeyine Göre Dağılım

Üniversite öğrencilerinin Mevlâna ve Mevlevîlik kültürü ile ilgili bilgi düzeyi ile Mevlâna ile ilgili düşünceleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır.

Üniversite öğrencilerinin Mevlâna ve Mevlevîlik kültürü ile ilgili bilgi düzeyi ile “Konya’yı Türkiye’ye tanıtmaktadır” düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F=3,65$; $sd.=3$; $p<.05$). Mevlâna ve Mevlevîlik kültürü ile ilgili az bilgi sahibi olmadığını ifade eden üniversite öğrencileri ($A.O.=4, 72$), hiç bilgi sahibi olmadığını ifade eden öğrencilere ($A.O.= 3,79$) nazaran Mevlâna ile ilgili olarak “Konya’yı Türkiye’ye tanıtmaktadır” maddesine daha çok katılım sağlamaktadırlar.

Üniversite öğrencilerinin Mevlâna ve Mevlevîlik kültürü ile ilgili bilgi düzeyi ile “Türkiye’yi dünyaya tanıtmaktadır” düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F=4,09$; $sd.=3$; $p<.01$). Mevlâna ve Mevlevîlik kültürü ile ilgili çok bilgi sahibi ($A.O.=3, 89$) ve biraz bilgi sahibi ($A.O.=3,49$) olduğunu ifade eden üniversite öğrencileri, hiç bilgi sahibi olmadığını ifade eden öğrencilere ($A.O.= 3,46$) nazaran Mevlâna ile ilgili olarak “Türkiye’yi dünyaya tanıtmaktadır” maddesine daha çok katılım sağlamaktadırlar. Buradan hareketle Mevlâna ve Mevlevîlik kültürü ile bilgi düzeyi arttıkça Türkiye’yi dünyaya tanıttığına ilişkin görüşe de katılım artmaktadır.

Üniversite öğrencilerinin Mevlâna ve Mevlevîlik kültürü ile ilgili bilgi düzeyi ile “Farklı medeniyetleri birleştirici bir rolü vardır” düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F=6,29$; $sd.=3$; $p<.001$). Mevlâna ve Mevlevîlik kültürü ile ilgili çok bilgi sahibi olduğunu ($A.O.=3, 96$), biraz bilgi sahibi olduğunu ($A.O.=3, 80$), az bilgi sahibi olduğunu ifade eden üniversite öğrencileri ($A.O.=3, 72$), hiç bilgi sahibi olmadığını ifade eden öğrencilere ($A.O.= 3, 21$) nazaran Mevlâna ile ilgili olarak “Farklı medeniyetleri birleştirici bir rolü vardır” maddesine daha fazla katılım sağlamaktadırlar. Üniversite öğrencilerinin Mevlâna ve Mev-

levîlik kültürü ile bilgi düzeyi arttıkça farklı medeniyetleri birleştireci gücüne ilişkin görüşe daha fazla katılım sağlamaktadırlar.

Üniversite öğrencilerinin Mevlâna ve Mevlevîlik kültürü ile ilgili bilgi düzeyi ile “Fikirleri yüzyıllar sonra bile insanlığa yol göstermektedir” düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F=11,19$; $sd.=3$; $p< .001$). Mevlâna ve Mevlevîlik kültürü ile ilgili çok bilgi sahibi olduğunu (A.O.=4, 11), biraz bilgi sahibi olduğunu (A.O.=4, 06), az bilgi sahibi olduğunu ifade eden üniversite öğrencileri (A.O.=3, 88), hiç bilgi sahibi olmadığını ifade eden öğrencilere (A.O.= 3, 21) nazaran Mevlâna ile ilgili olarak “Fikirleri yüzyıllar sonra bile insanlığa yol göstermektedir” maddesine daha fazla katılım sağlamaktadırlar. Üniversite öğrencilerinin Mevlâna ve Mevlevîlik kültürü ile bilgi düzeyi arttıkça fikirleri yüzyıllar sonra bile insanlığa yol göstermektedir görüşüne daha fazla katılım sağlamaktadırlar.

Üniversite öğrencilerinin Mevlâna ve Mevlevîlik kültürü ile ilgili bilgi düzeyi ile “Daha çok Semâ ile tanınmaktadır” düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F=3,55$; $sd.=3$; $p< .05$). Mevlâna ve Mevlevîlik kültürü ile ilgili az bilgi sahibi olduğunu ifade eden üniversite öğrencileri (A.O.=3, 59), hiç bilgi sahibi olmadığını ifade eden öğrencilere (A.O.= 3, 10) nazaran Mevlâna ile ilgili olarak “Daha çok Semâ ile tanınmaktadır” maddesine daha fazla katılım sağlamaktadırlar.

Üniversite öğrencilerinin Mevlâna ve Mevlevîlik kültürü ile ilgili bilgi düzeyi ile “İslamın hoşgörüsünü yansıtmaktadır” düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F=4,66$; $sd.=3$; $p< .01$). Mevlâna ve Mevlevîlik kültürü ile ilgili biraz bilgi sahibi olduğunu (A.O.=4, 15), az bilgi sahibi olduğunu ifade eden üniversite öğrencileri (A.O.=4, 10), hiç bilgi sahibi olmadığını ifade eden öğrencilere (A.O.= 3, 66) nazaran Mevlâna ile ilgili olarak “İslamın hoşgörüsünü yansıtmaktadır” maddesine daha fazla katılım sağlamaktadır.

Üniversite öğrencilerinin Mevlâna ve Mevlevîlik kültürü ile ilgili bilgi düzeyi ile “Büyük bir hümanisttir” düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F=8,17$; $sd.=3$; $p< .001$). Mevlâna ve Mevlevîlik kültürü ile ilgili çok bilgi sahibi

olduğunu (A.O.=3, 89), biraz bilgi sahibi olduğunu (A.O.=3, 77) ve az bilgi sahibi olduğunu ifade eden üniversite öğrencileri (A.O.=3, 83), hiç bilgi sahibi olmadığını ifade eden öğrencilere (A.O.= 3, 11) nazaran Mevlâna ile ilgili olarak “Büyük bir hümanisttir” maddesine daha fazla katılım sağlamaktadır. Mevlâna ve Mevlevîlikle ilgili bilgi düzeyi arttıkça Mevlâna’nın büyük bir hümanist olduğuna ilişkin görüşü de katılım daha da artmaktadır.

Üniversite öğrencilerinin Mevlâna ve Mevlevîlik kültürü ile ilgili bilgi düzeyi ile “Farklı dil, din, mezhep ve milletler tarafından benimsenmektedir” düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir (F=8,25; sd.=3; p< .001). Mevlâna ve Mevlevîlik kültürü ile ilgili çok bilgi sahibi olduğunu (A.O.=4, 07), biraz bilgi sahibi olduğunu (A.O.=3, 98) ve az bilgi sahibi olduğunu ifade eden üniversite öğrencileri (A.O.=3, 86), hiç bilgi sahibi olmadığını ifade eden öğrencilere (A.O.= 3, 32) nazaran Mevlâna ile ilgili olarak “Farklı dil, din, mezhep ve milletler tarafından benimsenmektedir” maddesine daha fazla katılım sağlamaktadır. Mevlâna ve Mevlevîlikle ilgili bilgi düzeyi arttıkça Farklı dil, din, mezhep ve milletler tarafından benimsenmektedir görüşüne de katılım daha da artmaktadır.

Mevlâna Müzesini Ziyaret Etme Sıklığına Göre Dağılım

Üniversite öğrencilerinin Mevlâna müzesini ziyaret etme sıklığı ile Mevlâna ile ilgili düşünceleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır.

Üniversite öğrencilerinin Mevlâna müzesini ziyaret etme sıklığı ile “Günümüzde yeterince anlaşılamamaktadır” düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir (F=2,96; sd.=4; p< .05). Mevlâna müzesini iki kez ziyaret ettiğini ifade eden üniversite öğrencileri (A.O.=3, 75), üç kez ziyaret ettiğini ifade eden öğrencilere (A.O.= 3,63) nazaran Mevlâna ile ilgili olarak “Günümüzde yeterince anlaşılamamaktadır” maddesine daha çok katılım sağlamaktadırlar.

Üniversite öğrencilerinin Mevlâna müzesini ziyaret etme sıklığı ile “Farklı medeniyetleri birleştirici bir rolü vardır” düşüncesine

katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F=3, 73$; $sd.=4$; $p< .01$). Mevlâna müzesini bir kez ziyaret ettiğini (A.O.=3, 72), iki kez ziyaret ettiğini (A.O.=3, 85), üçten fazla ziyaret ettiğini ifade eden öğrenciler (A.O.= 3,78), hiç ziyaret etmediğini ifade eden üniversite öğrencilerine (A.O.=3, 25) nazaran Mevlâna ile ilgili olarak “Farklı medeniyetleri birleştirici bir rolü vardır” maddesine daha çok katılım sağlamaktadırlar.

Üniversite öğrencilerinin Mevlâna müzesini ziyaret etme sıklığı ile “Fikirleri yüzyıllar sonra bile insanlığa yol göstermektedir” düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F=2, 76$; $sd.=4$; $p< .05$). Mevlâna müzesini iki kez ziyaret ettiğini (A.O.=4, 02) ve üçten fazla ziyaret ettiğini ifade eden öğrenciler (A.O.= 3, 94), hiç ziyaret etmediğini ifade eden üniversite öğrencilerine (A.O.=3, 49) nazaran Mevlâna ile ilgili olarak “Fikirleri yüzyıllar sonra bile insanlığa yol göstermektedir” maddesine daha çok katılım sağlamaktadırlar.

Üniversite öğrencilerinin Mevlâna müzesini ziyaret etme sıklığı ile “Daha çok Semâ ile tanınmaktadır” düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F=3, 03$; $sd.=4$; $p< .05$). Mevlâna müzesini iki kez ziyaret ettiğini ifade eden öğrenciler (A.O.=3, 71), hiç ziyaret etmediğini ifade eden üniversite öğrencilerine (A.O.=3, 12) nazaran Mevlâna ile ilgili olarak “Daha çok Semâ ile tanınmaktadır” maddesine daha çok katılım sağlamaktadırlar.

Üniversite öğrencilerinin Mevlâna müzesini ziyaret etme sıklığı ile “İslâmın hoşgörüsünü yansıtmaktadır” düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F=6, 30$; $sd.=4$; $p< .001$). Mevlâna müzesini bir kez ziyaret ettiğini (A.O.= 4,11) iki kez ziyaret ettiğini (A.O.= 4, 20) ve üçten fazla ziyaret ettiğini ifade eden öğrenciler (A.O.=4, 19), hiç ziyaret etmediğini ifade eden üniversite öğrencilerine (A.O.=3, 50) nazaran Mevlâna ile ilgili olarak “İslâmın hoşgörüsünü yansıtmaktadır” maddesine daha çok katılım sağlamaktadırlar.

Üniversite öğrencilerinin Mevlâna müzesini ziyaret etme sıklığı ile “Büyük bir hümanisttir” düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F=2, 80$; $sd.=4$; $p< .05$). Mevlâna müzesini iki kez ziyaret ettiğini ifade eden öğrenciler

(A.O.=3, 94), hiç ziyaret etmediğini ifade eden üniversite öğrencilerine (A.O.=3, 37) nazaran Mevlâna ile ilgili olarak “Büyük bir hümanisttir” maddesine daha çok katılım sağlamaktadırlar.

Üniversite öğrencilerinin Mevlâna müzesini ziyaret etme sıklığı ile “Sosyal medyada paylaşılan sözlerinin büyük bir bölümü çarpıtılmaktadır” düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F=3, 73$; $sd.=4$; $p< .01$). Mevlâna müzesini iki kez ziyaret ettiğini ifade eden öğrenciler (A.O.=3, 66), üçten fazla ziyaret ettiğini ifade eden üniversite öğrencilerine (A.O.=3, 21) nazaran Mevlâna ile ilgili olarak “Sosyal medyada paylaşılan sözlerinin büyük bir bölümü çarpıtılmaktadır” maddesine daha çok katılım sağlamaktadırlar.

Bulgulardan hareketle, Mevlâna müzesini en az bir kez ve/veya daha fazla ziyaret eden üniversite öğrencilerinin Mevlâna müzesini hiç ziyaret etmeyen katılımcılara nazaran Mevlâna ile ilgili düşüncelere daha fazla katılım gösterdikleri belirlenmiştir. Bu durum, Mevlâna konusunda müzeyi ziyaret ederek bilgi sahibi olan üniversite öğrencilerinin duyarlılığını göstermesi bakımından önem taşımaktadır.

Semâ Âyini’ne Katılımlarına Göre Dağılım

Üniversite öğrencilerinin Semâ Âyini’ne katılımları ile Mevlâna ile ilgili düşünceleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır.

Üniversite öğrencilerinin Semâ Âyini’ne katılımları ile “Günümüzde yeterince anlaşılamamaktadır” düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F=7, 79$; $sd.=4$; $p< .001$). Semâ Âyini’ne bir kez (A.O.= 3, 83) ve iki kez katıldığını ifade eden üniversite öğrencileri (A.O.=4, 05), hiç katılmadığını ifade eden öğrencilere (A.O.= 3, 40) nazaran Mevlâna ile ilgili olarak “Günümüzde yeterince anlaşılamamaktadır” maddesine daha çok katılım sağlamaktadırlar.

Üniversite öğrencilerinin Semâ Âyini’ne katılımları ile “Konya’yı Türkiye’ye tanıtmaktadır” düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F=5, 01$; $sd.=4$; $p< .01$). Semâ Âyini’ne üçten fazla katıldığını ifade eden üniversite öğrencileri

(A.O.=4, 71), üç kez katıldığını ifade eden öğrencilere (A.O.= 3, 57) nazaran Mevlâna ile ilgili olarak “Konya’yı Türkiye’ye tanıtmaktadır” maddesine daha çok katılım sağlamaktadırlar.

Üniversite öğrencilerinin Semâ Âyini’ne katılımları ile “Türkiye’yi dünyaya tanıtmaktadır” düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F=7, 76$; $sd.=4$; $p< .001$). Semâ Âyini’ne bir kez katıldığını (A.O.= 3, 77), iki kez katıldığını (A.O.= 3, 86) ve üçten fazla katıldığını ifade eden üniversite öğrencileri (A.O.=4, 31), hiç Semâ Âyini’ne katılmadığını ifade eden öğrencilere (A.O.= 3, 25) nazaran Mevlâna ile ilgili olarak “Türkiye’yi dünyaya tanıtmaktadır” maddesine daha çok katılım sağlamaktadırlar.

Üniversite öğrencilerinin Semâ Âyini’ne katılımları ile “Farklı medeniyetleri birleştirici bir rolü vardır” düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F=6, 76$; $sd.=4$; $p< .001$). Semâ Âyini’ne iki kez katıldığını ifade eden üniversite öğrencileri (A.O.=4, 21), hiç Semâ Âyini’ne katılmadığını ifade eden öğrencilere (A.O.= 3, 56) nazaran Mevlâna ile ilgili olarak “Farklı medeniyetleri birleştirici bir rolü vardır” maddesine daha çok katılım sağlamaktadırlar.

Üniversite öğrencilerinin Semâ Âyini’ne katılımları ile “Fikirleri yüzyıllar sonra bile insanlığa yol göstermektedir” düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F=6, 37$; $sd.=4$; $p< .001$). Semâ Âyini’ne bir kez (A.O.=4, 13), ve iki kez katıldığını ifade eden üniversite öğrencileri (A.O.=4, 31), hiç Semâ Âyini’ne katılmadığını ifade eden öğrencilere (A.O.= 3, 79) nazaran Mevlâna ile ilgili olarak “Fikirleri yüzyıllar sonra bile insanlığa yol göstermektedir” maddesine daha çok katılım sağlamaktadırlar.

Üniversite öğrencilerinin Semâ Âyini’ne katılımları ile “Daha çok Semâ ile tanınmaktadır” düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F=7, 26$; $sd.=4$; $p< .001$). Semâ Âyini’ne bir kez (A.O.=3, 72), ve iki kez katıldığını ifade eden üniversite öğrencileri (A.O.=4, 05), hiç Semâ Âyini’ne katılmadığını ifade eden öğrencilere (A.O.= 3, 32) nazaran Mevlâna ile ilgili olarak “Daha çok Semâ ile tanınmaktadır” maddesine daha çok katılım sağlamaktadırlar.

Üniversite öğrencilerinin Semâ Âyini'ne katılımları ile “Büyük bir hümanisttir” düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F=3, 15$; $sd.=4$; $p< .05$). Semâ Âyini'ne iki kez katıldığını ifade eden üniversite öğrencileri ($A.O.=4, 11$), hiç Semâ Âyini'ne katılmadığını ifade eden öğrencilere ($A.O.= 3, 61$) nazaran Mevlâna ile ilgili olarak “Büyük bir hümanisttir” maddesine daha çok katılım sağlamaktadırlar.

Üniversite öğrencilerinin Semâ Âyini'ne katılımları ile “Farklı dil, din, mezhep ve milletler tarafından benimsenmektedir” düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F=5, 23$; $sd.=4$; $p< .001$). Semâ Âyini'ne iki kez katıldığını ifade eden üniversite öğrencileri ($A.O.=4, 36$), hiç Semâ Âyini'ne katılmadığını ifade eden öğrencilere ($A.O.= 3, 74$) nazaran Mevlâna ile ilgili olarak “Farklı dil, din, mezhep ve milletler tarafından benimsenmektedir” maddesine daha çok katılım sağlamaktadırlar.

Üniversite öğrencilerinin Semâ Âyini'ne katılımları ile “Popüler kültür tarafından sıklıkla kullanılmaktadır” düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F=8, 48$; $sd.=4$; $p< .001$). Semâ Âyini'ne iki kez ($A.O.= 4,00$) ve üç kez katıldığını ifade eden üniversite öğrencileri ($A.O.=3, 91$), hiç Semâ Âyini'ne katılmadığını ifade eden öğrencilere ($A.O.= 3, 21$) nazaran Mevlâna ile ilgili olarak “Popüler kültür tarafından sıklıkla kullanılmaktadır” maddesine daha çok katılım sağlamaktadırlar.

Üniversite öğrencilerinin Semâ Âyini'ne katılımları ile “Sosyal medyada paylaşılan sözlerinin büyük bir bölümü çarpıtılmaktadır” düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F=4, 24$; $sd.=4$; $p< .01$). Semâ Âyini'ne iki kez katıldığını ifade eden üniversite öğrencileri ($A.O.=3, 79$), hiç Semâ Âyini'ne katılmadığını ifade eden öğrencilere ($A.O.= 3, 26$) nazaran Mevlâna ile ilgili olarak “Sosyal medyada paylaşılan sözlerinin büyük bir bölümü çarpıtılmaktadır” maddesine daha çok katılım sağlamaktadırlar.

Araştırma sonucunda Semâ Âyini'ne en az bir kez ve daha fazla katılım sağlayan üniversite öğrencilerinin hiç katılım sağlamayan öğrencilere nazaran Mevlâna ile ilgili düşüncelere daha fazla katılım sağladıkları görülmektedir. Bu durum, Mevlevîlik kültürünün en

temel unsurlarından biri olan Semâ Âyini'nin Mevlâna ile ilgili düşüncelerin şekillenmesine de katkı sağladığı ifade edilebilir.

Katılımcıların Mevlevîlik Kültürüyle İlgili Düşüncelerinin Farklı Değişkenlere Göre Dağılımı

Konya'da İkamet Edilen Yıla Göre Dağılımı

Üniversite öğrencilerinin Konya'da ikamet ettikleri süre ile Mevlevîlik kültürü ile ilgili düşünceleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır.

Üniversite öğrencilerinin Konya'da ikamet ettikleri süre ile "Semâ Âyini Mevlevihane veya hususi mekânlar dışında da yapılabilir." düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F=4,94$; $sd.=3$; $p<.01$). Konya'da 3-4 yıl (A.O.= 3, 35) ve 5 yıl ve üzeri ikamet eden üniversite öğrencileri (A.O.=3, 35), 1 yıldan az Konya'da ikamet eden öğrencilere (A.O.= 2,80) nazaran Mevlevîlik kültürü ile ilgili olarak "Semâ Âyini Mevlevihane veya hususi mekânlar dışında da yapılabilir." maddesine daha çok katılım sağlamaktadırlar.

Üniversite öğrencilerinin Konya'da ikamet ettikleri süre ile "Semâ Âyini Mevlevihane veya hususi mekânlar dışında da yapılabilir." düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F=3,64$; $sd.=3$; $p<.05$). Konya'da 1-2 yıl (A.O.= 3, 39) ve 3-4 yıldır ikamet eden üniversite öğrencileri (A.O.=3, 45), 1 yıldan az Konya'da ikamet eden öğrencilere (A.O.= 2,95) nazaran Mevlevîlik kültürü ile ilgili olarak "Mevlevîlik kültürü aslına uygun olarak yaşatılmaktadır." maddesine daha çok katılım sağlamaktadırlar.

Mevlâna ve Mevlevîlik Kültürü ile İlgili Bilgi Düzeyine Göre Dağılım

Üniversite öğrencilerinin Mevlâna ve Mevlevîlik kültürü ile ilgili bilgi düzeyi ile Mevlevîlik kültürüne yönelik düşünceleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır.

Üniversite öğrencilerinin Mevlâna ve Mevlevîlik kültürü ile ilgili bilgi düzeyi ile “Semâ en önemli ritüelidir” düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F=4,68$; $sd.=3$; $p<.01$). Mevlâna ve Mevlevîlik kültürü ile ilgili çok bilgi sahibi olduğunu ifade eden üniversite öğrencileri ($A.O.=3, 86$), az bilgi sahibi ($A.O.= 3,27$), biraz bilgi sahibi ($A.O.= 3,29$) ve hiç bilgi sahibi olmadığını ifade eden öğrencilere ($A.O.= 2,96$) nazaran Mevlevîlik kültürü ile ilgili olarak “Semâ en önemli ritüelidir” maddesine daha çok katılım sağlamaktadırlar.

Üniversite öğrencilerinin Mevlâna ve Mevlevîlik kültürü ile ilgili bilgi düzeyi ile “Semazen kıyafetlerinin kendine has anlamları bulunmaktadır” düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F=6,25$; $sd.=3$; $p<.001$). Mevlâna ve Mevlevîlik kültürü ile ilgili çok bilgi sahibi ($A.O.=4, 21$), biraz bilgi sahibi ($A.O.= 3,29$) ve az bilgi sahibi ($A.O.= 3,27$) olduğunu ifade eden üniversite öğrencileri, hiç bilgi sahibi olmadığını ifade eden öğrencilere ($A.O.= 2,96$) nazaran Mevlevîlik kültürü ile ilgili olarak “Semazen kıyafetlerinin kendine has anlamları bulunmaktadır” maddesine daha çok katılım sağlamaktadırlar. Buradan hareketle Mevlevîlik kültürü hakkında bilgi sahibi olundukça kültürün temel unsurlarına yönelik katılım düzeyi de artış göstermektedir.

Üniversite öğrencilerinin Mevlâna ve Mevlevîlik kültürü ile ilgili bilgi düzeyi ile “Semâ Âyîninin düğün, kongre ve açılış gibi etkinliklerde yapılması uygundur” düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F=3,73$; $sd.=3$; $p<.05$). Mevlâna ve Mevlevîlik kültürü ile ilgili az bilgi sahibi ($A.O.=3,15$) olduğunu ifade eden üniversite öğrencileri, biraz bilgi sahibi olduğunu ifade eden öğrencilere ($A.O.= 2,81$) nazaran Mevlevîlik kültürü ile ilgili olarak “Semâ Âyîninin düğün, kongre ve açılış gibi etkinliklerde yapılması uygundur” maddesine daha çok katılım sağlamaktadırlar. Buradan hareketle Mevlevîlik kültürü hakkında bilgi sahibi olma düzeyi azaldıkça Semâ Âyîninin kendi ritüellerinden koparılarak farklı amaçlarla icrasına olumlu bakıldığı gözlemlenmektedir. Bu konularda bilgilendirme ve bilinçlendirmenin ne kadar önemli olduğunu vurgulaması bakımından kayda değer bir bulgudur.

Üniversite öğrencilerinin Mevlâna ve Mevlevîlik kültürü ile ilgili bilgi düzeyi ile “Semâ Âyîninin uygun olmayan mekânlarda icrasına cezai yaptırım uygulanmalıdır” düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F=2,74$; $sd.=3$; $p<.05$). Mevlâna ve Mevlevîlik kültürü ile ilgili az bilgi sahibi (A.O.=3,33) olduğunu ifade eden üniversite öğrencileri, hiç bilgi sahibi olmadığını ifade eden öğrencilere (A.O.= 2, 87) nazaran Mevlevîlik kültürü ile ilgili olarak “Semâ Âyîninin uygun olmayan mekânlarda icrasına cezai yaptırım uygulanmalıdır” maddesine daha çok katılım sağlamaktadırlar. Buradan hareketle Mevlevîlik kültürü hakkında bilgi sahibi olma düzeyi arttıkça Semâ Âyîninin kendi ritüellerine uygun icrasına yönelik duyarlılığın da arttığı söylenebilir.

Üniversite öğrencilerinin Mevlâna ve Mevlevîlik kültürü ile ilgili bilgi düzeyi ile “Mevlevîlik kültürü aslına uygun olarak yaşatılmaktadır.” düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F=4,25$; $sd.=3$; $p<.01$). Mevlâna ve Mevlevîlik kültürü ile ilgili az bilgi sahibi (A.O.=3,53) olduğunu ifade eden üniversite öğrencileri, hiç bilgi sahibi olmadığını ifade eden öğrencilere (A.O.= 3, 08) nazaran Mevlevîlik kültürü ile ilgili olarak “Mevlevîlik kültürü aslına uygun olarak yaşatılmaktadır.” maddesine daha çok katılım sağlamaktadırlar.

Mevlâna Müzesini Ziyaret Etme Sıklığına Göre Dağılım

Üniversite öğrencilerinin Mevlâna müzesini ziyaret etme sıklığı ile Mevlâna ile ilgili Mevlevîlik kültürüne yönelik düşünceleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır.

Üniversite öğrencilerinin Mevlâna müzesini ziyaret etme sıklığı ile “Semazen kıyafetlerinin kendine has anlamları bulunmaktadır” düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F=2,96$; $sd.=4$; $p<.05$). Mevlâna müzesini üçten fazla ziyaret ettiğini ifade eden üniversite öğrencileri (A.O.=4, 03), hiç ziyaret etmediğini ifade eden öğrencilere (A.O.= 3,54) nazaran Mevlâna ile ilgili olarak “Semazen kıyafetlerinin kendine has anlamları bulunmaktadır” maddesine daha çok katılım sağlamaktadırlar.

Üniversite öğrencilerinin Mevlâna müzesini ziyaret etme sıklığı ile “Mevlevîliğin temel ritüelleri yanlış uygulanmaktadır” düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F=2,93$; $sd.=4$; $p<.05$). Mevlâna müzesini iki kez ziyaret ettiğini ifade eden üniversite öğrencileri ($A.O.=3, 35$), hiç ziyaret etmediğini ifade eden öğrencilere ($A.O.= 2,93$) nazaran Mevlâna ile ilgili olarak “Mevlevîliğin temel ritüelleri yanlış uygulanmaktadır” maddesine daha çok katılım sağlamaktadırlar.

Üniversite öğrencilerinin Mevlâna müzesini ziyaret etme sıklığı ile “Semâ Âyîninin düğün, kongre ve açılış gibi etkinliklerde yapılması uygundur” düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F=3,01$; $sd.=4$; $p<.05$). Mevlâna müzesini bir kez ziyaret ettiğini ifade eden üniversite öğrencileri ($A.O.=3, 10$), üçten fazla ziyaret ettiğini ifade eden öğrencilere ($A.O.= 2,69$) nazaran Mevlâna ile ilgili olarak “Semâ Âyîninin düğün, kongre ve açılış gibi etkinliklerde yapılması uygundur” maddesine daha çok katılım sağlamaktadırlar.

Üniversite öğrencilerinin Mevlâna müzesini ziyaret etme sıklığı ile “Semâ Âyîninin uygun olmayan mekânlarda icrasına cezai yaptırım uygulanmalıdır” düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F=2,92$; $sd.=4$; $p<.05$). Mevlâna müzesini iki kez ziyaret ettiğini ifade eden üniversite öğrencileri ($A.O.=3,49$), hiç ziyaret etmediğini ifade eden öğrencilere ($A.O.= 2,92$) nazaran Mevlâna ile ilgili olarak “Semâ Âyîninin uygun olmayan mekânlarda icrasına cezai yaptırım uygulanmalıdır” maddesine daha çok katılım sağlamaktadırlar.

Üniversite öğrencilerinin müze ziyaretlerinin hem Mevlevîlik kültürüne ilişkin temel unsurlar hakkında bilgi edinme hem de bu konularda hassasiyetin oluşmasında önemli bir faktör olduğu görülmektedir. Müze içerisinde yer alan bilgilendirme levhaları ve zaman zaman rehberler ile ilgili görevlilerin bu konuda sunduğu bilgilerin katılımcıların bu kültürle ilgili temel ritüeller konusunda bilgi edinmelerine ve gerekli hassasiyeti taşımalarına katkı sağladığı söylenebilir.

Semâ Âyini'ne Katılımlarına Göre Dağılım

Üniversite öğrencilerinin Semâ Âyini'ne katılımları ile Mevlevîlik kültürüne yönelik düşünceleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır.

Üniversite öğrencilerinin Semâ Âyini'ne katılımları ile “Semâ en önemli ritüelidir” düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F=10, 32$; $sd.=4$; $p< .001$). Semâ Âyini'ne bir kez ($A.O.= 3, 48$) ve iki kez katıldığını ifade eden üniversite öğrencileri ($A.O.=3, 91$), hiç katılmadığını ifade eden öğrencilere ($A.O.= 3, 07$) nazaran Mevlevîlik kültürüyle ilgili olarak “Semâ en önemli ritüelidir” maddesine daha çok katılım sağlamaktadırlar. Semâ Âyini'ne katılımcıların bir kez bile katılmış olması bu ritüele ilişkin hassasiyetlerinin oluşmasında rol oynamaktadır.

Üniversite öğrencilerinin Semâ Âyini'ne katılımları ile “Semazen kıyafetlerinin kendine has anlamları bulunmaktadır” düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F=3, 93$; $sd.=4$; $p< .01$). Semâ Âyini'ne iki kez katıldığını ifade eden üniversite öğrencileri ($A.O.=4, 26$), hiç katılmadığını ifade eden öğrencilere ($A.O.= 3, 82$) nazaran Mevlevîlik kültürüyle ilgili olarak “Semazen kıyafetlerinin kendine has anlamları bulunmaktadır” maddesine daha çok katılım sağlamaktadırlar.

Üniversite öğrencilerinin Semâ Âyini'ne katılımları ile “Mevleviliğin temel ritüelleri yanlış uygulanmaktadır” düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F=5, 80$; $sd.=4$; $p< .001$). Semâ Âyini'ne iki kez katıldığını ifade eden üniversite öğrencileri ($A.O.=3, 59$), hiç katılmadığını ifade eden öğrencilere ($A.O.= 3, 02$) nazaran Mevlevîlik kültürüyle ilgili olarak “Mevleviliğin temel ritüelleri yanlış uygulanmaktadır” maddesine daha çok katılım sağlamaktadırlar.

Üniversite öğrencilerinin Semâ Âyini'ne katılımları ile “Mevlevilik ve Semâ Âyini Konya ile sınırlandırılmamalıdır” düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($F=5, 11$; $sd.=4$; $p< .001$). Semâ Âyini'ne bir kez ($A.O.= 3,68$) ve iki kez katıldığını ifade eden üniversite öğrencileri ($A.O.=3,91$), hiç katıl-

madığını ifade eden öğrencilere (A.O.= 3,30) nazaran Mevlevîlik kültürüyle ilgili olarak “Mevlevîlik ve Semâ Âyini Konya ile sınırlandırılmamalıdır” maddesine daha çok katılım sağlamaktadırlar.

Üniversite öğrencilerinin Semâ Âyini’ne katılımları ile “Semâ Âyini Mevlevihane veya hususi mekânlar dışında da yapılabilir.” düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir (F=5,01; sd.=4; p< .01). Semâ Âyini’ne iki kez katıldığını ifade eden üniversite öğrencileri (A.O.=3,81), hiç katılmadığını ifade eden öğrencilere (A.O.= 3,17) nazaran Mevlevîlik kültürüyle ilgili olarak “Semâ Âyini Mevlevihane veya hususi mekânlar dışında da yapılabilir.” maddesine daha çok katılım sağlamaktadırlar.

Üniversite öğrencilerinin Semâ Âyini’ne katılımları ile “Semâ Âyini’nin uygun olmayan mekânlarda icrasına cezai yaptırım uygulanmalıdır” düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir (F=4,42; sd.=4; p< .01). Semâ Âyini’ne iki kez katıldığını ifade eden üniversite öğrencileri (A.O.=3,75), hiç katılmadığını ifade eden öğrencilere (A.O.= 3,10) nazaran Mevlevîlik kültürüyle ilgili olarak “Semâ Âyini’nin uygun olmayan mekânlarda icrasına cezai yaptırım uygulanmalıdır.” maddesine daha çok katılım sağlamaktadırlar. Semâ Âyini’ne katılım sağlayan üniversite öğrencilerinin uygun olmayan mekanlarda bu ritüelin gerçekleştirilmesi halinde cezai yaptırımların uygulanmasına katılım düzeyinin yüksek oluşu dikkat çekicidir.

Üniversite öğrencilerinin Semâ Âyini’ne katılımları ile “Mevlevîlik kültürü aslına uygun olarak yaşatılmaktadır.” düşüncesine katılan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir (F=4,76; sd.=4; p< .01). Semâ Âyini’ne iki kez katıldığını ifade eden üniversite öğrencileri (A.O.=3,72), hiç katılmadığını ifade eden öğrencilere (A.O.= 3,19) nazaran Mevlevîlik kültürüyle ilgili olarak “Semâ Âyini’nin uygun olmayan mekânlarda icrasına cezai yaptırım uygulanmalıdır.” maddesine daha çok katılım sağlamaktadırlar.

Analizler sonrasında elde edilen bulgulara bakıldığında, Semâ Âyini’ne iki kez katılım sağlayan üniversite öğrencilerinin hiç katılım sağlamayanlara nazaran Semâ’nın en önemli ritüel olduğunu düşündükleri, semazen kıyafetlerinin kendine has anlamları olduğuna inandıkları, Mevlevîliğin temel ritüelleri yanlış uygulandığını

düşündükleri, Mevlevîlik ve Semâ Âyini Konya ile sınırlandırılması gerektiği, Semâ Âyini'nin uygun olmayan mekânlarda icrasına cezai yaptırım uygulanmasına ve Mevlevîlik kültürü aslına uygun olarak yaşatıldığına, âyine hiç katılmadığını ifade eden öğrencilere nazaran daha fazla önem atfettikleri görülmektedir.

Sonuç

Mevlâna ve Mevlevîlik alanında yapılan inceleme ve araştırmaların çoğuna bakıldığında benzer sonuçlarla karşılaşıldığı ve bütünüyle olumlu neticelerin alınmadığı aşıkardır. Dolayısıyla her dönemde ve her mekânda belli bir konu hakkında yapılan araştırmada tümüyle olumlu tenkit, kesin bilgi veya yapıcı fikirlerin çıkması gibi bir temel kaygı bulunmamalıdır. Günümüzde artan teknolojik gelişmeler ve bilhassa gençlerin önünde hazır ve tüketim durumunda bulunan sosyal medya gibi unsurlarla beraber artık bilgi, insan beyininde sadece gözle görüldüğü veya okunduğu zamanla kısıtlı kalır hâle gelmiştir. Yani zamanımızda, insanların artık bilgiye her yerde ve her zaman rahatça erişebilmesi gibi esasında olumlu olan birçok gelişmeye rağmen insan nezdinde bilginin kıymetinin kalmadığı bir dönem yaşanmaktadır. Böyle bir zamanda özellikle genç neslin dimağına, kültür ve medeniyetimiz için önemli olan şahsiyetlerle ilgili müsbet bilgileri yerleştirmek de oldukça güç olmaktadır.

Çağımızda kültür turizmi veya yakın geçmişte yeni bir kavram olarak karşımıza çıkan inanç turizmi tüm dünyada kendinden söz ettirir duruma gelmiştir. Bilginin çokluğu veya kolay erişilebilmesi, dünyanın bir köy hâline dönüşmesi, mekânsal ulaşım ve erişimin kolaylığı gibi pek çok güncel unsur, insanlardaki merak duygusunu da paralel şekilde artırmış ve insanların sürekli hareket hâlinde olmasına, yeni bilgilerle kuşatılmasına vesile olmuştur.

Kültür ve medeniyet takibi açısından bakıldığında Türkiye bir yana dünyada da ziyaret edilme açısından ilk sıralarda yer alan Mevlâna Müzesi de kültür ve inanç turizmi açısından önemli bir noktadadır. Mevlâna'nın fikirlerinin tüm insanlığı kuşatması ve insanlara bu düşüncelerin daha makul gelmesi gibi fikrî nedenlerle; kabrinin müze içerisinde bulunması ve mevcut yapılardan farklı bir türbesinin bulunması, semazenlerin Semâ anındaki hâlleri gibi bazı

görsel nedenlerden dolayı asırlardır Mevlâna ve Mevlevîlik kültürünün katlanarak tanınır ve ilgi duyulur hâle geldiği görülmektedir. Amerika'dan Japonya'ya; Orta Asya'dan Balkanlar'a kadar dünyanın dört bir yanında güncelliğini koruyan bu kültür ve şahsiyetin en güzel ve en doğru şekilde tanıtılması da bir o kadar önemlidir.

Konya ve Türkiye turizmine daha fazla katkı sunmak, daha etkili şekilde hizmet verir duruma gelmek ve bu tür mekânların daha aktif ve insanların yararına olacak şekilde donatılmasını sağlamak adına bu konuları ziyaret edenlerin veya civarında bulunanların görüş ve düşüncelerine başvurmak önemlidir. Bu doğrultuda atılacak adımlara katkı sunması adına Konya'da bulunan en köklü üniversite olan Selçuk Üniversitesi'ndeki öğrenciler üzerinde yapılan bu alan araştırmasının da özellikle genç neslin Mevlâna algısını gösteren çıktılar olması hasebiyle önemli olduğunu tekrar belirtmek isteriz.

19 farklı fakülte üzerinde yapılan anketten çıkan neticeye göre; katılımcıların Mevlâna'nın şahsına yönelik verilen bilgilerde, Konya'yı dünyaya tanıtan unsurun Mevlâna olduğu bilgisi yüksek çıkarken, Mevlâna'nın Mesnevî isimli eseriyle tanındığı ve İslam'ın hoşgörüsünü yansıttığı gibi bilgiler en yüksek değerlerle ön plana çıkmıştır.

Ayrıca Mevlâna ile ilgili olarak sunulan maddelere Konya'da ikamet eden öğrencilerin daha fazla katılım sağladığı belirlenmiştir.

Üniversite öğrencilerinin Mevlâna ve Mevlevîlik kültürü ile alakalı olarak bilgi düzeyleri üzerinden, sunulan maddelere karşı verdikleri bilgilerde doğru orantının olduğu gözlemlenmiştir. Dolayısıyla öğrencilerin bilgi düzeyleri arttıkça sunulan maddelere de katılımları artmaktadır.

Yine benzer şekilde ankette Mevlevîlik kültürüne ilişkin sunulan bilgilerde Mevlevîlik kültürü hakkındaki en yüksek değeri, "Semazen kıyafetlerinin kendine has anlamları bulunmaktadır" ibaresi almaktadır. "Mevlevîlik ve Semâ Âyini Konya ile sınırlandırılmamalıdır" ile "Mevlâna adının ticari işletmelere verilmesi yanlıştır" maddeleri sonraki en yüksek değerler arasındadır.

Bununla beraber Mevlevîlik kültürü ile ilgili olarak Semâ Âyini'ne ait maddelere Konya'da ikamet eden öğrencilerin daha fazla katıldığı da araştırmadan çıkan sonuçlar arasındadır.

Öte yandan Mevlâna ve Mevlevîlik ile ilgili bilgilerde üniversite öğrencilerinin Konya'da ikamet ettikleri yıl üzerinden doğru orantının olduğu da söylenebilir. Yani Konya'da daha uzun ikamet eden öğrencinin bir yıl veya bir yıldan daha az ikamet eden öğrenciye göre bu konularda daha duyarlı olduğu belirlenmiştir.

Üniversite öğrencilerinin Mevlâna Müzesi'ni ziyaret etme sıklığı ile alakalı olarak sunulan maddelere karşı verilen bilgilerde doğru orantının olduğu gözlemlenmiştir. Dolayısıyla öğrencilerin ziyaret sayıları arttıkça sunulan maddelere de katılımları artmaktadır.

Yine üniversite öğrencilerinin Semâ Âyini'ne katılımlarına göre incelemelerde, âyine en az bir veya daha fazla katılan öğrencilerin hiç katılmayanlara göre araştırmadaki düşüncelere daha fazla katılım sağladığı görülmüştür.

Bir diğer dikkat çeken unsur ise araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun Mevlâna Müze'sini en az bir kere ziyaret etmesine karşın yarısından fazlasının Semâ Âyini'ne hiç katılmamış olmasıdır.

Buraya kadar verilen bilgilerden hareketle söylemek gerekirse; üniversite öğrencilerinin Mevlâna ve Mevlevîlik ile ilgili bilgilerinin artırılması ve algılarının olumlu yönde iletilebilmesi için bu tür araştırmaların fazlaştırılması gerekmektedir. Ayrıca yapılan bu incelemeler üzerinden doğru tespitler yapılarak şehirlere mâl edilmiş şahsiyetlerin tanınırlığı için seçmeli dersler, özel geziler, seminerler, yetkili kişilerce belli dönemlerde sunumlar yapılmasının daha uygun olacağı kanaatindeyiz.

Kaynakça

- Ahmed Eflâkî, *Âriflerin Menkıbeleri, I-II*, çev. Tahsin Yazıcı, İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, 2001.
- Akın, Fehamet. *Sosyal Bilimlerde İstatistik*. Bursa: Ekin Kitabevi, 2002.
- Arslan, Gülsüm Rüveyda. *Günümüzde Mevlânâ Algısı*. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2018.
- Çiftçi, Musa. “Bir Grup Üniversite Öğrencisinin Mevlânâ’yı Tanıma Düzeyleri ve Mevlânâ Hakkındaki Görüşleri”. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*. 73 (2015), 203-220.
- Çil, Burhan. *İstatistik*, Ankara: Detay Yayıncılık. 2005.
- Erdoğan, İrfan. *Pozitivist Metodoloji - Bilimsel Araştırma Tasarımı İstatistiksel Yöntemler Analiz ve Yorum*. Ankara: Erk Yayınları, 2003.
- Feridûn b. Ahmed-i Sipehsâlâr, *Mevlâna ve Etrafındakiler*, çev. Tahsin Yazıcı, İstanbul, 1977.
- Franklin, Lewis. *Mevlânâ, Geçmiş ve Şimdi, Doğu ve Batı*. çev. Gül Çağalı Güven-Hamide Koyukan. İstanbul: Kabalcı Yayınları,
- Geray, Haluk. *Toplumsal Araştırmalarda Nicel ve Nitel Yöntemlere Giriş*. Ankara: Siyasal Kitabevi, 2004.
- Gölpınarlı, Abdülbaki. *Mevlânâ Celâleddin, Hayatı, Felsefesi, Eserleri, Eserlerinden Seçmeler*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi, 1999.
- Gölpınarlı, Abdülbaki. *Mevlevî Âdab ve Erkânı*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi, 2006.
- Güneş, Erkan vd. “Müze Ziyaretçilerinin Hizmet Kalitesine Yönelik Algıları: Mevlana Müzesi Örneği”. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 11/21 (2019), 591-612.
- Karcı, Huri Deniz. “Gençlerde Mevlânâ Farkındalığı Üzerine Bir Saha Araştırması: Ankara Medipol Üniversitesi Örneği”. *Mevlânâ Düşüncesinde İletişim Çalıştayı*. 71-102. Konya: Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, 2023.
- Kayalı, Serap. “Kültür Endüstrisi ve Mevlana Kapitalizmi”. *Nosyon: Uluslararası Toplum ve Kültür Çalışmaları Dergisi*, 6 (2020), 88-98.
- Kervankıran, İsmail - Eryılmaz, Adile Gül. “İnanç Turizmine Yönelik Ziyaretçi Algılarının Demografik Farklılıklar Açısından İncelenmesi: Konya Mevlana Müzesi Örneği”. *Akademik Bakış Dergisi*, 59 (2017), 276-296.
- Küçük, Sezai. “Mevlânâ ve Semâ”, *Sûfi, Gelenek ve Hayat - Keşkül*. 7 (2006 – Kış), 51-54.
- Koçyiğit Murat ve Diker Ersin. “Kent İmajının Sosyo-demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi: Konya Mevlana Müzesi Ziyaretçileri Üzerinde Bir Araştırma”. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*. 12/1 (2021), 45-58.

- Meyerovitch, Eva De Vitray. *Tarih Öncesinden Osmanlı Dönemine Kadar Konya, Hz. Mevlâna ve Semâ*. çev. Abdullah Öztürk-Melek Öztürk. Konya, 1999.
- Özönder, Hasan. "Konya Mevlâna Âsitanesi ve Mevlevîhâneler". *Mevlâna Celâleddîn-i Rûmî - İnsanlığın Aynası*. Konya: Büyükşehir Belediyesi Yayınları, 2004. 69-79.
- Tanyıldızı, Nural İmîk. "Türk Kültürünün Gençlere Tanıtımında Medyanın Rolü: Hacı Bektaş Velî, Mevlana ve Yunus Emre Üzerine Bir Araştırma". *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, 59, 101-118.
- Tarhan, Ahmet - Gürbüz, Salih. "Kültür Endüstrisi Bağlamında Mevlevilik ve Semâ". *Kültür Odaklı Halkla İlişkiler ve Reklam*, ed. Pınar Güner Koçak. 53-84. Konya: Literatürk Yayınları, 2021.
- Tarhan, Ahmet. "Modern Çağda Semâ'nın Seyirlik Gösteri Haline Dönüştürülmesi", *Selçuk Üniversitesi Mevlâna Araştırmaları Dergisi*. 1/1 (2007), 177-202.
- Temizel, Ali. "Mevlâna Celâleddîn-i Rûmî Hayatı ve Eserleri - Şahsiyeti -". *Mevlâna Celâleddîn-i Rûmî ve Hakk'a Daveti*. ed. Hülya Küçük-Mustafa Kara. 63-79. Konya: Konya Büyükşehir Belediyesi Yayınları, 2021.
- Turanlı, Münevver - Güriş. Selahattin. *Temel İstatistik*, İstanbul: Der Yayınları, 2000.
- Yarar, Ali Erkam. "Şehir Pazarlaması ve Şehir Varlıkları: Konya ve Mevlâna Örneği". Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.